

MAGYAR KURIR

Bécsből, Pénteken, November 16-dikán 1821.

Török Birodalom.

A' Zantéből Oktober' 11-dikén indúlt tudósítások szerint az Ottomannus hajós seregnek azon Osztálya, melly az Algiriai apró hajókból áll, egy Török Fregát 's egy Golette által kísértetvén 's 1500 katonákat vívén, evezését Patrásztól a' Lepantói öbölbe Galaxidihez vette, oda ezen fegyveres csapatot kiszállította, 's ezen helyet, melly eddig a' Görög tengeriragadozóknak legfőbb fészke volt, felégette, 's a' Galaxidi kikötőhelyében találtatott Görög hajókat részint összerongálta, részint Patrászhoz vitte. A' Görögök magok látván, hogy igen nagy erő által támadtattak meg, kevés ellentállás után hátat adni kénytelenítették 's magokat a' hegyek közé vonták el. Oktober' 5-dik 's 6-dik napjain nagyobbára az egész Ottomannus hajós sereg oda hagyta a' Lepantói és Petrasi öblöt.

* * *

Jassyban Oktober' 18-dikán illy Császári F e r m á n t hirdettek ki: — „Nagy, tisztelt, és hatalmas Tanácsosok, Csudáraméltó Administrátorok, bölcs és éles látású, az Egek Királyától külömbkülömb módon megajándékozott 's a' népek' dolgai igazgatására megbízott emberek, Te Ibraili valóságos Kormányozó és Nazír, Bekir Pascha, 's Te is Moldvai Tscherkedschi, Wezir, én Salich Paschám!

„A' mi Fényes Portánknak tudrára esett, hogy Moldva és Oláh Ország tarto-

mányaikban a' támadók semmivé tétettek, 's néhány hűséges Raajánk a' magok' birtokaikba már vissza is tértek, 's mások is készen vagynak a' visszatérésre, 's csak azért késnek, hogy Országló Fejedelem nem lévén, a' Fejedelmi jövedelmek, millyenek a' Vámok, Só-bányák 's egyebek megdugultak, sőt hogy a' Brassóba futott Birtokosoknak mezei gazdaságaik hűvernek: 's minthogy Moldva és Oláh Országok a' mi hatalmas birodalmunk' élés kamarájának neveztetnek, 's a' csendességnek visszatérése és a' bátorság ezen tartományokban elkerülhetetlenül szükségesek, erre nézve parancsolatokat adtunk ki, hogy minden hűséges alattvalóink, kik a' szomszéd Országokba futottak által, mind személyekre, mind vagyonaikra nézve tellyes bátorságban 's minden Privilegiumaiknak megtartásával, minden félelem nélkül térjenek vissza 's lássanak hozzá a' földmiveléshez, és ez, valamint a' fő városban, úgy az egyéb városokban és falukban is hirdettessék ki. Illy állapotban maradjanak a' dolgok a' Fejedelemnek kineveztetéséig, 's addig a' mi meghatalmazott Biztosaink vegyék be a' Fejedelmi jövedelmeket. 'S minthogy világos dolog mind a' Kaimakám' tudósításából, mind sok Bojarak által aláíratott kérelmekből, hogy ők hozzánk hűségesek voltak, 's magokat ártatlanul viselték: tehát mind ezeknek sietve tudokra kell adni, hogy minden rangra és rendre való külömbség nélkül siessenek hazájokba vissza térni, mert a' mi akaratunk az, hogy

)(

minden alattvalójink csendességben 's bátorságban éljenek 's t."

Spanyol Ország.

Párisba megérkezett az arról való bizonyos tudósítás, hogy az ifjú Doktor Mazet, a' ki Parisettel a' Sárgahideglelés' természetének kitanulása végett Barcellonába ment vala, ott Október' 22-dikén reggel meghalt. Doktor Pariset így irt ezen szerencsétlen történetről Október' 24-dikén a' feleségéhez: — „Mazet meghalt — meghalt a' Sárgahideglelésnek minden rettentőségeivel. Én ötlet vasárnap' estve hagytam - el, és ő hétfőn reggeli 3 órakor bocsátotta - ki a' lelkit. Örömet meghaltam volna véle egygyütt, hanem barátaim' unszólo' kéréseknek engedtem, a' kik kesergésemnek mértékellen voltát látván, féltek, hogy a' rettenetes nyavalya engem' is le - ejt lábaimról, 's erre nézve elvontam magamat a' Francia Consuli házba 's t."

A' Sárgahideglelésnek hevessége valami keveset, a' híves időnek elkövetkezésével, gyengült mostanság Barcellonában; a' betegülők' száma kevesülni kezdett valamennyire; noha még is sokan haltak. A' legújabb laistrom szerint Október' 20-dik napjától fogva 23-dikáig 687-re telt a' halottak' száma.

Madridban illy szavakkal hirdették - ki tisztiképpen az Ujságok a' Montevidéóban történt változást: —

„Spanyol Amérikában a' Montevidéó tartománybeli Congressus, melly tartomány a' Portugallus sergek által már régóta elfoglaltatott, Julius' 18-dikán a' fő városban Montevidéóban öszszegyülekezvén, a' Portugallus fő vezértől vett Nyilatkoztatás felett tanácskozást tartott. Ezen Nyilatkoztatásnak tartalma e' volt: — „A'

Montevidéói nagyon tiszteletes Congressus' tagjaihoz: „Ő Felsége' Portugallia' Brasilia' és Algarbia' egygyesült Országok Királya, azon nálla megújítva tétett alázatos kérelmet, mellyet a' Montevidéói tisztí karok az ő Felsége Személyéhez intéztek a' végre, hogy az őket körülvevő veszedelmes környülállások között még meglévő egyetlenegy segédelmet, az ő tartományoknak Brasiliához lejendő csatoltatását kérjék, mint a' melly által az, a' hadakozásnak és fejtelenségnek rettentőségeitől megmentődhetne, megfontolta. Király ő Felsége egy illy nagyon fontos dologban olly vigyázással kívánnya a' maga lépéseit tenni, melly az ő személyének méltóságához, principiumainak liberalisságához, 's a' Portugallus nemzetnek méltóságához illik: erre nézve tanácsosainak bölcsességével megegyezőleg azt határozta, hogy Montevidéóban Congressus hivattassék öszsze, melly a' tartománybeli lakosoknak képét viselvén, ezen tárgy felett egész és tellyes szabadsággal tanácskozzék és határozza - meg azt, hogy azon népeknek, mellyeknek szerencséje reá bizattatott, valóságos boldogságára 's előmenetelére, legjobbnak 's a' czállal legmegegyezőbbnek, mit tartson. Ha a' nagy tiszteletű Congressus jónak találja tartani azt, hogy ezen tartománynak a' Portugalliai Monárkhiaival lejendő öszszecsatoltatását dekretálja, ezen esetben reám van bizattatva Király ő Felségétől, hogy a' fő vezérséget megtartván a' vezérlésem alatt lévő sereggel a' tartomány' belső csendességének fenntartatására, a' külső bátorságra, 's a' törvényeknek uralkodására vigyázzak. Ha pedig ellenben a' népeknek boldogságára azt találná jobbnak találni a' Congressus, hogy ezen tartományt valamelly más Státussal csatolja öszsze, vagy pedig hogy annak sorssát

egy, mástól senkitől nem függő Országlószéknek bocsássa alája: ezen esetben csak azt várom, hogy határozását megérthessem, 's ekkor ezen tartományt a' Királyi sergektől azonnal kiüressítem, a' nélkül, hogy, mint Királyom' parancsolatja tartja, az eddig fennállott békességes és barátságos állapotot félbe szakasztanám. A' tárgyának fontossága feloldoz engem' azon munkától, hogy azt javaslanom kellene a' tiszteletre méltó Congressusnak, hogy ezen határozásban nagy bölcsességgel viseltesék. Mindeneket az a' reménség táplál, hogy határozásában vezérlő fonalnak egyedül a' tartomány' boldogságát fogja ezen nehéz környúlállások között szemei előtt hordozni. Költ Montevideóban Julius' 16-dikán 1821-ben. Aláírta —“

„Lecor, Lagunai Báró.

Felolvastatván a' Nyilatkoztatás, a' felette való tanácskozáshoz azonnal hozzá fogott a' Congressus, 's a' tagok különböző erősségeknél felhordásával mutogatván az abból következő hasznokat, ha a' tartomány Brasiáliával összcساتoltatna, olly tag pedig, a' ki ellenkezőt jóvallott volna, vagy a' ki az összcساتoltatást ellenzette volna, egy se' találtatván, meghatározottat, hogy Montevideo tartománya, a' még továbbá meghatározottatandó feltételek alatt, csatoltassék Brasiáliához.

Generális Riegónak a' Királyhoz küldött levelére, melyben ő azt kérte vala, hogy ügyét törvényesen vizsgáltsameg ő Felsége, erre a' Hadiminister Don Sanchez Salvator ekképpen felelt: — „Én tudósítottam Király ő Felségét az Úrnak azon levele fölől, melyben azt kívánta, hogy az Arragoniai fő Kapitányságból lett letétettetésére nézve inditassék processus ellene. Király ő Felsége nékem megpa-

rancsolta, hogy mondjam-meg az Úrnak, hogy minthogy ő Felségének jussa van arra, hogy a' maga hivatalából akármelyik Katona Kormányozót elhivassa, a' nélkül, hogy azok, a' kiket ezen elhivatás érdekel, magokat legkissebb tekintetben megsértetteknek lenni érezhétnek: erre nézve ezek közül egygyik se' kívánhatja azt, hogy ellene ezen okon törvényes vizsgálódás inditassék. Egyéb eránt kívánnya ő Királyi Felsége, hogy lehessen olly szerencsés az Ur, hogy tarthassafenn azt a' jó hirtnevet, mellyet megszerezni tudott magának. Aláírta — „Sanchez Salvator.

A' rendkívül való Cortesi gyűlés folytatja tanácskozásait. Október' 21-dikén azt határozta meg, hogy valamint a' tartományok, mellyekre az Ország felosztott, négy különböző karbeliek, úgy azoknak Polgári Kormányozói is négy féle fizetést vegyenek, úgy mint: az első karbeliek 20,000 — a' második karbeliek 15,000 — a' harmadik karbeliek 12,500 — a' negyedik karbeliek 10,000 Frankfizetést kapjanak. — Október' 22-dikén a' Nemzeti-katonaságnak organizáltatása vétetett elé és illy határozások tétettek eránta: — A' Hadiminister' vélekedésében egyebek között az a' megjegyzésreméltó találtatott, hogy Spanyol Országnak, mikor Francia Országgal hadakozni akarna, 160,000 embert kellene a' síkra kiállítani, t. i: 100,000-ret a' szabad csatázó mezőre, 20,000-ret az első és második lineában lévő váraknak megrakására, 20,000-ret a' tengerpartokon találtató fegyveres házaknak és kikötőhelyeknek védelmeztetésekre, mint-hogy fel lehet tenni, hogy Francia Ország a' hadakozás' idején a' Spanyol partokra való kiszállást is megpróbálná, végre 20,000-ret, mint Centralis tartalékot. A' belső szolgálatot ilyenkor a' helybeli

)(*

katonaságnak kellene tenni. A' Biztosság úgy találta a' dolgot, hogy előrelőkép-
pen elég leszen 87,000 emberekből álló
Nemzeti-militziát határozni, 's ebben a'
hadi Miniser is megegyezett. Az ezen
militziái Conscriptzióhoz tartoznak min-
den 18 esztendő ért és 30-czat fellyül
nem haladott férfiak. A' sereg Batalio-
nokból áll, és esztendőnként egyszer gyü-
lekezik össze nagy sergekbe, gyakorol-
tatás végett, a' melly egy holnapig tart.

Zaldívarról, a' pártoskodók' egygyik
Andalusiai vezérérről, azt írják, hogy a' kit
ily sokat emlegettek, elvégezte katonai pál-
lyafutását. A' Cordovai Ujságban írják, hogy
Kapitány A b a d olly szerencsés volt, hogy
magát Zaldivárt is elfogta, 's hogy, mint
az Ujságban kifejeztetik a' dolog, a' reá
bizatott munkát t'lyesen végre hajtsa, a'
fejét azonnal elüttette. — A' hasonló nagy
hírű Quintana, a' Merinó Adjutánsa, a' Roai
Plebánus, Arandában Oktober' 10-dikén
hasonlóképpen megölettetett.

P o r t u g a l l i a .

A' Londoni Kurir ismét holmi eszmé-
lődő jegyzéseket adott ki a' Portugalliai
Cortesi gyűlésnek végzéseiről, mellyek-
ben ezek mondattatnak: —

„ Mi vettük az Okt. 18-ikáig kijött Lis-
bonai Ujságleveleket. A' köz figyelmet
érdeklő tárgyak ezen levelekben most csak
azok, mellyek a' Corteseknek újabb ülés-
seikben eléfordultak, 's a' mellyek közül né-
mellyek, a' mennyiben Portugallia' mosta-
ni politikai állapotjának világosítására tar-
toznak, valóban figyelemreméltók. Mi, mi-
dön ezen megjegyzést teszszük, kiválkép-
pen a' Koronaörökösnek közelébb költ leve-
lét forgatjuk szemünk előtt, azért leginkább,
hogy az ezen levélben Brasiliáról eléfor-
duló rajzolat nagyon szembetűnőleg kimu-

tatja, hogy micaoda jövendőt várhasson
ezen Ország magának. Azt jegyzé- meg
a' Princz ezen levélben, hogy ő, mint
Régens Princz, még most is Rio-de-Ja-
neiróban lakik, de valóban nem több egy
tartomány' fő Kapitányánál, minthogy a'
többek között egygyik se' levelez az Or-
száglószéki Tanácssal, és az eránt sem-
mi segedelemmel nem viseltetik. Ezen
állapot, mint a' Princz nagyon jól meg-
jegyzí, sem a' Királyra sem a' Korona-
örökösre nézve nem tisztességes. Későbbi
végzése szerint a' Cortesek' gyűlésének
csakugyan úgy látszik, hogy a' Korona-
örökös Rio-de-Janeiróból elhivattatván,
Ángliába, Francia Országba, és Spanyol
Országba fog küldtetni útozás végett, 's
ezen útjában, megvilágosodott 's a'
Constitúzió eránt hajlandóággal viseltető
emberek által fog kísértetni. Ezen hatá-
rozásnak célja az, hogy a' Princz magá-
nak a' Constitúziós Országlásról prak-
tikus esmeretéseket gyűjtsön. Hanem,
ha ő ezen esmeretéseket, tudományo-
kat, azon személyeknek segedelme által
fogja magának szerezni, a' millyéneket
e' végre nállunk az ő megvilágoso-
dott kísérőji fognak kiválosztani, így ő
a' mi Politikai intézeteinkről, 's azon Me-
chanismusról, a' melly által ezen Po-
litikai intézetek nállunk mozgattatnak,
nem nagyon valódi derék esmereteket fog
szerezni. Egygyetlenegy bizonyos követ-
kezése az illy esmerkedéseknek tévedés
leszen. A' legösszefüztettebb és számnél-
kül sok okokból következő látsztható mun-
kákat szemügyre lehet venni: de azon-
ban egy Princz avagy valamelly Státus'
embere, a' ki valamelly Ország' Consti-
túziójának csak a' külső színét szemléli,
's annak belső részére mélyebben be nem
bocsátkozik, éppen csak olly alkalmas
fog lenni arra, hogy a' maga Országába

hasznolt vigyen-bé, mint valamely Mechanicus, a' ki valamely Gőz- vagy Vető-mákhinát csináltatni akarna, csak annyi esmerettség után, hogy azt mozgásban szemlélte, a' nélkül, hogy ezen mákhinának belső alkatását látta volna. Francia és Spanyol Országokban könnyebb-fog lenni a' Problemának megfejtése; ott könnyebben elérhetni a' czélt; minthogy a' mi az első, Francia Országot illeti, ott a' Constitúziós Systema, csak egy olly plánta, melly még gyökeret is alig vert; Spanyol Országban pedig még éppen sincs valami efféle Systema. Hanem Angliában, már itt, mondám, a' Constitúzió egy erős Oriási tölgyfa, avagy inkább, egy, tetejeikkal a' fellegetek érő 's gyökereikkel a' föld' gyomrába bekapaszkodott felséges élő fákból álló nagy erdő."

Német Ország.

Göttingába lett megérkezésekor nagy meglepéssel meg szemlélni méltóztatott Király ö Felsége azon mesterséges készületű Carousselt, a' mellyet számos, nagyon gazdag Spanyol Ritters ruhába öltözködött Studensek, az Universitas' Istálló- vagy Lovagló- mesterének elintézése szerént, és Gróf Fugger által vezéreltetvén, a' lovaglók' udvarán csináltak. Innét hat lovas Státus- hintóba ülven, a' Phisikai tanító szálához hajtattott, a' melly különören ahoz vala elkészittetve, hogy a' bemutattatandó személyeknek udvarlásokat abban fogadja- el, Király ö Felsége. A' Curátor és Státusminister Báro Arnswald ö Exc. ja volt a' Bémutató, a' ki által az egész tanítói- kar bemutattatott, a' melly idő alatt a' Tanulók a' Caronssel helyéről a' magok' Marschaljaik által vezetettvén a' Bibliotheka' udvarára gyülekeztek, és azt különösen csak magok foglalták- el. A' Prorektor Doktor Pott Ur

tisztelő beszédere, különös kegyességgel felelt Király ö Felsége. Professor Bergmann Ur az Universitas' nevében Ödát nyújtott- be ö Felségének, mellyet deák nyelven Udvari Tanácsos Mitscherlich Ur készített: hasonlóképpen a' Tanulók is nyújtottak- be különös Deputázió által ö Felségének egy Hymnust, német nyelven. Azok között, kikkel a' Király nagy kegyességgel beszéltgetett, Orvosi fő Tanácsos Blumenbach Urat jegyzették- meg, kit a' Guelph-Rendnek közép Commendatori — Prorektor Pott, 's Titkos törvényes Tanácsos Meister Urakat pedig ugyan azon Rendnek kicsiny vagy Bitteri kereszteseivé nevezni méltóztatott ö F. ge.

Francia Ország.

A' Király November' 5-dikén kinyitotta a' Kamarák' üléseit, melynek alkalmatosságával illy beszédet olvasott- fel: —
„Uraim! én mindenkor bizakodással most pegig még kedvező kinévésekkel is nyitom meg a' ti üléseiteket. A' múlt esztendőben kéntelen valék meghívni beneteket, hogy keserveimben vegyetek részt; ma szerencsésebb vagyok, és csak hálaadással tartozom a' Mindenhatónak azon folyvást való oltalmazásáért, mellyet Francia Országhoz mutat. A' gyermek, ki által az egek az én keservemet megnyhitették, a' közönséges boldogsággal egygyütt neveledik, és nekem meg nem szünő vigasztalást és reménséget nyujt. Ezen gyermek, a' szívem kezekedik érte, a' ni ohajtásainknak meg fog felelni; meg fogja ö azt a' szeretetet érdemelni, mellyet néki az én népeim már a' bölcsöben ajándékoznak. Az én idegen Udvarok eránt való állapotom félbeszakadás- nélkül barátságos volt, és én meggyőződéssel hiszem, hogy tartós is fog lenni. Napkeletet nagy inségek látogatják. Mi remélni akarjuk, hogy ezek is közelite-

nek végcéljok felé, és hogy a' minden Hatalmasságok jó egygyetértése eszközök fog arra találni, hogy a' Religiónak, Politikának, és Emberiségnek igazságos kívánságai kielégíttessenek. Az a' tengeri erő, mellyet én ezen környülállások között a' Levantei tengerekre küldöttem, elérte az elejébe szabott célt. Alattvalójim hathatósan védelmeztettek, és már szerencsétlenül eránt is hathatós segedelemmel voltak. Spanyol Országnak egy részét veszedelmes ostorpusztítja. Én szoros eszközöket vétettem elé, hogy szározi és tengeri határaink a' ragadó nyavalyától megőriztessenek 's a' kiadatott rendszabásoknak megtartatására pontosan vigyáztatni fogok. Ha belső állapotunkra fordítjuk szemeinket, melly méltó okokat találunk arra, hogy a' Condviselésnek hálat adjunk. A' szorgalmatoskodásnak, mezeti munkának, és mesterségeknek tapasztalható előmeneteleik, kereskedésünknek virágzását bizonyítják, 's a' közönséges boldogságot nem soká újabb közötlési, és cserélési utak fogják az Országnak minden részeire kiterjeszteni. A' finántzia gyarapodása, a' számadásoknak tisztasága, 's a' tett ígéreteknek hűségese betölttetések, a' közönséges hitelt megerősítették 's a' Státus' segedelemkútfejeit megsaporították. Az az időpont, melyben benneteket öszszehivattalak 's azon parancsolatom, hogy a' finántziái törvények haladék nélkül előtekbe terjesztessenek, elégségesen bizonyítják azt, hogy az előreképpen való credithéréseknek véget akarok vettetni. A' Kamarák ketségénkívül buzgósággal elősegélleni fogják célzásaimat. Szerencsés fekvésünk 's a' külső és belső csendességnek visszatérése megengedték, hogy a' legterhebb adókat, mellyek a' földtulajdont nyomván, az új természetést éppen a' gyökerén bántják, kissebbítsük. Ezen kissebbítéssel egész-

szén élni fognak jövendőben a' mi adófizetőjink. Ohajtom, hogy lassanként és mi-bellyest az Ország szükségei 's méltósága megengedik, az adónak minden külömbkülömb nemei megvisgáltassanak, a' lehetőségig megkönnyebbittessenek, vagy jobb módon osztattassanak-fel. A' törvények tiszteltetnek, 's azok, kikre én az azoknak betölttetéseket tárgyazó hatalmat bízom, azoknak lelkével naponként esmeretesebbek; fegyveres sergeim közt rend és fenyték uralkodik. Az indúlatoskodások mindenütt csendesednek; a' bizodalatlanság oszlik; 's örömmel megesmerem Uraim, hogy ti mind ezekben rézes munkások voltatok hív segedelmetek által. Maradjunk-meg azon hasznos eszközök mellett, mellyeknek illy jó resultatumokat kell tulajdonitanunk. Maradjunk-meg abban a' célzási és iparkodási egységben, melly által a' gonoszságot illy hathatósan kivetkeztettük fegyvereiből, 's a' melly által a' nyughatatlankodás és rendtelenség' lelkének utolsó iparkodásai elnyomattattak. Ez Európának csendességét se' kevesebb érdekli, mint a' magunkét. Illy módon mind azok a' nemes érzések kifejtődnek, mellyekkel, mint én tudom, a' szívek tele vagynak; és ti eszzerént az én népeim' háládatosságán, szeretetén, 's tisztéletén egy olly thrónusnak vetitek-meg talpkövet, melly annak mindek szabadságait védelmezni fogja."

Magyar Ország.

Soprony, Mindszenthava 2-dikán, 1821. — A' Felsőbség azon kegyelmes rendelése szerént, melyben az kívántatik, hogy ennekutánna a' Protestáns fobb Oskolákban is Mindszenthava első napjával kezdődjenek, Kisaszszonyhava utolsó napjaival pedig végződjenek az oskolai esztendők, ma, úgymint Mindszenthava 2-dikán kezdődött a' Sopronyi Ev. Lyceumban a' tudományok cursusa. — Nem an-

nyira ezen legújabb rendszabás, mint némely Erdemes Tanítók változása s elöllépeése tette nevezetessé, sőt megemlítésre igen méltóvá ezen beállott oskolai új esztendő. — Ugyan is T. T. Magda Pál Urnak Carlovitzba lett költözésével, a' Philosophia, Historia és Statistica Cathedra megüresedvén, ezen fő tudományoknak rendes Tanítójává T. T. Ódor István Ur választatott. Ezen lépéssel a' Grammatica Classis megfosztatván Tanítójától, T. T. Szabó József Urnak fellyebb vitelével, ki mostanság az úgynevezett Donatistákat (a' deák nyelvet tanulni kezdőket) tanította, megvigasztaltatott; ennek helyébe pedig Sztrokay Ignácz Ur Kőszegi deák Professor választatott. — Az illy változás és tanítói beiktatás mindég különös megünnepléssel szokott a' fenn említett Lyceumban tartatni, az idén is következőké módon vitetett végbe a' solennitás:

Midőn már a' számos tanuló ifjúság a' téres auditoriumban össze gyülekezett, bévezetettek a' Lyceum Nagy Tiszteletű Rectora T. T. N. Megyeri Rajts Péter Ur által, az oskolai intézet T. T. Maecenásai, egyéb számos, részint a' tanuló ifjúság szüléiből, részint egyedül tsak ezen solennitás kedviért össze sereglett különbféle karakterbeli Urakból álló halgatókkal együtt. Mihelyest ezek mind rendre helyet foglaltak, az egész gyülekezet áhitatos éneklés és buzgó könyörgésben esdeklett, a' Mindenhatónak mennyei kegyelméért. Erre tsendesség következőn, felolvastatott a' Sopronyi N. Convent Notáriussa által azon Protocollumi Extractus, melly szerént történt a' már fellyebb említett tanítói választás. Már most Fő Tisztelendő Kis János Ur, a' Dunán túl lévő A. C. tartó Gyülekezetek' Nagy Erdemű Superintendense egyik Sopronyi Német Prédikátor állott fel, egy ezen alkalmatosságra

készített rövid, de igen lelkes deák Oratioval. Fontos beszédjének tárgya a' tanítóknak főbb kötelességeit foglalta magában, a' hol is különösen négy pontokat kívánt, az újan választott Tanítóknak szívükre kötni: 1) ször a' tanító tudja a' mit tanítani akar; 2) ször tanításában a' legjobb módot kövesse; 3) ször a' tanulókról eránt indulatain uralkodni tudjon; 4) ször pedig és különösen jó erköltséivel tanítványai előtt tündököljön. Ezen Classicus Auctorok sok szép mondásaival díszeskedő, és minden figyelmező halgatónak varakozását kellemetesen kimerítő Orátort felváltotta, T. T. Ódor István Ur a' Philosophiának újan választott Professora, ki is tsak röviden adta elő, hogy bár igen fontossak legyenek a' most reábizott tudományok; tellyes tehetségéből igyekszik még is mind azoknak megfelelni. Helyes és új hivataljához igen illendő módon mutatta meg továbbá T. T. Szabó József Ur, melly külömség légyen a' Grammaticusok és Grammatisták között; elő adván röviden azon tulajdonságokat, mellyek mindazokban, mind pedig ezekben különösen megkívántatnak. Ez után T. Sztrokay Ignácz Ur Donatisták Tanítója igyekezett két okokból behizonyítani, hogy minden ember köteles a' világnak használni. Végtere egy Prímanus megköszöntvén az egész tanuló ifjúság nevében az újan választott Tanító Urakat, minekutánna még előbb az újan elnyert Classisok kultsait ugyan ezeknek a' Nagy Tiszteletű Rector Ur által adta; a' számos jelenlévő halgatóság és tanuló ifjúság eloszlásával vége lett a' beiktatási solennitásnak. — Éljenek még sok esztendőig ezen derék Lyceumnak minden rendbeli igaz Maecenásai és Pártfogói! Éljenek szerentséssén és tellyes megalégedéssel minden fáradhatatlan Tanítói, hogy a' virágzó ifjúságot, az emberiségnek köz-

hasznára, a' Hazának pedig és édes Nemzetünknek különös ditsőségére még soká nevelhessék!!

F. J.

L i t e r a t u r a.

Kis Biblia, avagy a' Keresztyének hite és kötelességei a' szent Írás szavaival. Ezt megelőzi a' Bibliáról 's annak olvasásáról való elmélkedés, és az Anyaszentegyháznak világos szava szent és nagytiszteletű Tanítóinak Munkáiban a' Biblia közönséges olvasásának kötelező és hasznos voltáról. Egybeszerkeztette 's fordította Igaz Sámuel. Második Kiadás, az 1820adiki szerént. Bétsben, Ns. Ghelen Örökösinek. 1821. 8-ad rét. 232 lap.

Az Előszóban így fejezi-ki magát a' Fordító: „Jelenvaló Munka, mellyet Stevenson Anglus Tudósnak írásából Professor Beck német nyelven adott-ki, a' KeresztyénHitnek Tudományát annak Ágazatai szerént a' szent Írásnak tulajdon szavaival adja-elő; a' szent Írásbéli Helyeknek tárgyaikra nézve pedig Concordantzia gyanánt szolgálhat. Magában foglalja ez kevés árkusokon a' szent Írásnak egész Summáját, mellyet egyszersmind összefüggésben alkat-özve. Egybeszerkezteti az itt-ott elszórt jeles mondásokat; segíti az emlékezőtehetséget. Oktatást, épületet vehetnek ebből gyermekek és megért emberek, még pedig nem emberi böltseségnek, hanem a' szent Léleknek szavaival. Tanátsot talál ebben a' tudatlan, valahányszor Hitének Ágazatiról, avagy életének tisztéről gondolkodik; a' Tudós pedig alkalmat lel, hogy valamit hosszasan hallott vagy olvasott, kevés órák alatt elméjében megújítsa. Szülék, Oskola-Tanítók, a' legfontosabb mondásokat vehetik

belőle, hogy azokat gyermekeiknek, 's tanítványiknak szívekre kössék.“

Az egész Munka IX fő Szakaszokra oszlik: I. A' szent Írásról. II. Az Istennek természetéről és tulajdonságairól. III. Az emberről a' természet állapotjában. IV. Az embernek a' Jépus Kristus által való megváltatásáról. V. Az Evangyéliomi Kegyelem-szövevségnek feltételei. VI. Isten eránt való kötelességeink. VII. Felebarátink eránt való kötelességeink. VIII. Magunk eránt való kötelességeink. IX. Jutalmak és büntetések. A' kisebb Osztályoknak megnevezéseket, mellyekben mind azon tárgyakat megtalálja az Olvasó, valamellyek csak a' fő Szakaszok alá tartozhatnak, itt a' hely nem engedi. A' Munkának hosszas ajánlását feleslegvalóvá tévé annak magajánlása, midőn két esztendő alatt kétszeri nyomtatása jelene-meg, melly nem mindennapi történet honni Literaturánkban. Ezen 2dik Kiadásnak hibátlan nyomtatása az elsővel vetekedik, mely tulajdonság az ily nemű munkákban, a' számtalan sz. Írásbéli helyeknek minden lap alatt való felhordások miatt, igen ritka; betűji nagyobbak, 's ennél fogva a' gyengébb látású Öregek is könnyen olvashatják; papirossa jó, tömött; árra 2 f. V. Czban igen mértékletes. Bécsből Prof. Tek. Márton Jó zsef Úrtól vitethetik a' hazai Könyvárosok, kik közzül a' következőknél már taláztatik: Pozsonyban: Schwaiger András; Pesten: Engenberger József és Müller József Uraknál; Debreczenben: Özvegy Csáthy Györgyné Asszszonynál. Ugy: Miskolczon: T. T. Igaz Sámuel, Pred.; S. N. Patakon: T. T. Kalniczki Benedek Prof. Uraknál.

Redaktor: Pánczél Dániel. Nyomtatja Nemes Hirschfeldi Stöckholzer Felix. (Am rothen Thurm im Müllerschen Kunst-Gallerie-Gebäude Nro. 648).